

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

**Методичні рекомендації
для самостійної роботи студентів
за навчальною дисципліною
«Український переклад:
історія та сучасність»**

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	<u>035 Філологія</u>
освітня програма	<u>Англійська мова і література та переклад</u>
спеціалізація	<u>035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська;</u>
вид дисципліни	<u>за вибором</u>

Методичні рекомендації схвалено
на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.
“28” серпня 2023 року, протокол № 1
Завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

_____ Олександр РЕБРІЙ

Методичні рекомендації погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземних мов
“29” серпня 2023 року, протокол № 15
Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

_____ Анна КОТОВА

Загальні положення щодо організації самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна».

Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема: *вміння самостійно навчатися і критично мислити*. Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної та заочної форми навчання, регламентується навчальними планами та робочими навчальними планами.

Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи рекомендується відповідна наукова та професійна література.

Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і можуть включати виконання контрольних робіт, включених до навчального плану, курсових робіт, індивідуальних завдань, тестів, розрахунково-графічних робіт, рефератів, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять) тощо.

Зміст та організація самостійної роботи студентів за навчальною дисципліною «Український переклад: історія та сучасність». Відповідно до навчального плану, загальний обсяг навчальної дисципліни для студентів як денної, так і заочної форм навчання складає по 3 кредити, тобто по 90 годин. Обсяг самостійної роботи для денної форми навчання складає 58 годин, для заочної форми навчання – 80 годин.

Розподіл годин для самостійної роботи по темах

	Заочна
Тема 1. Історія перекладу. Переклад конфесійної літератури в Україні	20
Тема 2. Переклад в XIX столітті	20
Тема 3. Переклад в радянські часи та в післярадянський період	20
Тема 4. Інтерсеміотичний та галузевий переклад в Україні	20
<i>Усього годин</i>	80

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
		Заочна
1	Розглянути основні періоди в історії українського та світового перекладознавства, прослідкувати схожі та відмінні риси	20
2	Розглянути вплив світових перекладознавчих тенденцій на переклад в Україні в XIX столітті	20
3	Розглянути діяльність перекладачів українською мовою поза межами України. Розглянути сучасні тенденції перекладу в Україні: пріоритетні жанри, мови, стилі	20
4	Кінопереклад українською: переваги та недоліки	20
	Разом:	80

Вимоги до студентів:

1) В рамках першого завдання студенти мають самостійно з'ясувати основні періоди в історії світового перекладознавства та здійснити періодизацію перекладознавства на території сучасної України: період Київської Русі, період підмонгольної Русі, період Московського царства, період Російської та австрійської імперій, період на зламі XIX та XX сторіч, радянський період, післярадянський період. З'ясувати схожі та відмінні риси етапів розвитку перекладознавства в світі та в Україні.

2) В рамках другого завдання студенти мають самостійно з'ясувати основні перекладознавчі тенденції та підходи до перекладу в світі (літературознавчий та мовознавчий підходи до вивчення перекладу), парадигми перекладознавства (системно-структурна, когнітивно-дискурсивна, культурологічна) та їх вплив на становлення перекладознавства в Україні.

3) В рамках третього завдання студенти мають самостійно ознайомитися з провідними діячами перекладу на українську мову поза межами України. Прослідкувати умови створення перекладів представниками діаспори, оцінити їх внесок до розвитку художнього перекладу на українську мову та української мови зокрема. Проаналізувати діяльність М. Ореста, І. Качуровського, І. Костецького.

4) В рамках четвертого завдання студенти мають самостійно ознайомитися з еволюцією поглядів на необхідність перекладу фільмів українською. Розглянути та проаналізувати оригінальні фільми англійською мовою та їх переклади українською, виявити переваги та недоліки перекладу на українську мову.

Форми контролю та критерії оцінювання. Завдання, винесені на самостійну роботу студентів, включені в тестові завдання для оцінювання роботи студентів у семестрі, та в білети для оцінювання на семестровому екзамені. Відповідні критерії оцінювання наведено в Робочій програмі навчальної дисципліни.

Список літератури.

Основна література

1. Енциклопедія перекладознавства: у 4 т. Т. 1: пер. з англ./ за ред. Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченко та Л. М. Черноватого. Вінниця : Нова Книга, 2020. 584 с. (Серія UTTU Series).
2. Кальниченко О.А. Історія перекладу та думок про переклад у стародавні часи. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013. – 184 с.
3. Кальниченко О.А. Харківський університет і переклад: теорія, практика, особистості// Сузір'я Інни Мельницької : антологія / упоряд. та передмова О. А. Кальниченко ; ред. передмови та біографічних довідок Л. М. Черноватого ; кафедра теорії та практики пер. анг. мови Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Вінниця : Нова Книга, 2013. - 4 – 33.
4. Кальниченко О.А., Подміногін В.О. Історія перекладу та перекладацької думки в текстах та коментарях. Частина 1. Харків : Вид-во ХГУ "НУА", 2005. – 132 с.
5. Кальниченко О.А., Подміногін В.О., Кальниченко Н.М. Історія перекладу та думок про переклад у текстах та коментарях. Ч. 2. Пізня античність. Перекладачі – творці писемностей : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Харків : Вид-во НУА, 2015. – 172 с.
6. Стріха М. Український переклад і перекладачі: між літературою і націєтворенням. К. : Дух і Літера, 2020. 520 с.
7. Шмігер Т. Історія українського перекладознавства ХХ сторіччя К. : Смолоскип, 2009. 342 с.
8. Шмігер Т.В. Перекладознавчий аналіз – теоретичні та прикладні аспекти: давня українська література сучасними українською та англійською мовами. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 510 с.
9. A History of Modern Translation Knowledge: Sources, Concepts, Effects/ Gambier Y., d'Hulst L. (eds.) Amsterdam, John Benjamins, 2018.
10. Kalnychenko, Oleksandr. History of Ukrainian thinking on translation (from the 1920s to the 1950s) *Going East: Discovering New and Alternative Traditions in Translation Studies/ Larisa Schippel and Cornelia Zwischenberger (eds.) (Transkulturalitat – Translation – Transfer, Band 28)* Berlin: Frank & Timme, 2017. P. 309 – 33.

Допоміжна література

1. Зорівчак Р. П. Художній переклад в Україні і буття нації. *Записки перекладацької майстерні*. 2000 – 2001. Том 1. Львів: Простір-М, 2001. С. 9–17.
2. Кальниченко О. А., Подміногін В. О. Переклад vs адаптація. *Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна*. 2004. № 636. С. 201–205.
3. Кальниченко О.А., Подміногін В.О. Історія перекладу: об'єкт, проблеми та сучасний стан *Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна*. 2003. № 611. С. 10-14.
4. Кальниченко О.А. Подміногін В.О. Історична роль перекладу у становленні національних мов *Віст. Житомир. держ. ун-ту*. 2005. № 23. С. 19-33.
5. Кальниченко О.А., Кальниченко Н.М. Призначення історії перекладознавства *Філологічні трактати*. 2010. Том 2, №3. Суми-Харків. С.145 – 149.
6. Коломієць Л.В. Український художній переклад та перекладачі 1920 - 30-х років : матеріали до курсу "Історія перекладу" : навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : Київ. ун-т, 2013. 559 с.
7. Коломієць Л.В., Москаленко М.Н. Опис художніх перекладів 1920-1930-х років *Хист і глузд: теорія та практика перекладу*. Харків : Акта, 2011. С.276 – 369.
8. Кочур Г. Література та переклад: Дослідження, рецензії, літературні портрети, інтерв'ю : [у 2-х т.] К. : Смолоскип, 2008.

9. Лукаш Микола Прогресивна західноєвропейська література в перекладах на українську мову (Доповідь на нараді Спілки Радянських Письменників України в справі художніх перекладів 16 – 18 лютого 1956 року) *Протей* / [редкол. О. Кальниченко (голова) та ін.]. Вип. 2. Харків: Вид-во НУА, 2009. С. 560–605.
10. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Подміногін В.О., Кальниченко О.А., Радчук В.Д. Олександр Фінкель: забутий теоретик українського перекладознавства: [Зб. вибр. пр.] Вінниця: Нова Книга, 2007. 438 с.
11. Bassnett S. *Translation Studies*. London and New York: Routledge, 1980.
12. Bastin G. L. *Charting the Future of Translation History* Ottawa : University of Ottawa Press, 2006. 351 p.
13. Chesterman A. *Memes of Translation: The Spread of Ideas in Translation Theory*. Amsterdam: John Benjamins, 1997.
14. Delisle J., Woodsworth J. (eds.) *Translators through History*. Amsterdam and Philadelphia: John Benlamins, 2012.
15. Friedberg M. *Literary Translation in Russia: A Cultural History*. University Park, PA: The Pennnnsylvania State Univ. Press, 1997.
16. Kalnychenko O. A Sketch of the Ukrainian History of Translation of the 1920s// *Between Cultures and Texts: Itineraries in Translation History/* Eds. Antoine Chalvin, Anne Lange, Daniele Monticelli. Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien: Peter Lang, 2011. P. 255 – 267.
17. Kelly L.G. *The True Interpreter: A History of Translation Theory and Practice in the West*. New York: St. Martin's Press, 1979.
18. Lefevere A. (ed. and trans.). *Translation/History/Culture: A Sourcebook*. New York and London: Routledge, 1992.
19. Venuti L. *Translation, History, Narrative Meta*, 2005. Vol. 50. No 3. P. 800-816.